До членовете на Научното жури

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Венцислав П. Стоянов
относно труда
“Придобиване на собствени акции от акционерно дружество”
с автор Александър Атанасов Александров,
задочен докторант към ИДП – БАН, професионално направление 3.6,
за получаване на научната и образователна степен “доктор”

Уважаеми членове на Научното жури,

Дисертационният труд на докторанта Александър Александров третира един от важните проблеми на търговското право. Само по себе си придобиването на собствени акции се явява в някаква степен абсурдно, защото правният субект – дружеството, придобива част от собствения си капитал, но това трябва да се приеме като аргумент за сложността на проблема (впрочем търговското право съдържа и друг подобен феномен – едноличното търговско дружество, което, по думите на Константин Кацаров, не е никакво дружество и за чието съществуване не може да се намери здравомислещо теоретично обяснение). Към важността на проблема трябва да отнесем и неговата актуалност, тъй като нашето законодателство “резервира” за този тип търговски дружества някои важни

стопански дейности в страната. Като прибавим и фактическата декапитализация на ООД, става ясно, че авторът се ангажира с анализ на основното капиталово дружество у нас.

Към казаното дотук трябва да се добави, че дисертацията е първото съчинение в нашата правна книжнина, което изследва цялостно придобиването на собствени акции от акционерно дружество.

Дисертацията се състои от увод, пет глави и заключение, което е представено като изводи и предложения de lege ferenda.. Трудът има класическа структура и обем над 210 страници.

Глава първа е посветена на историческото развитие и концепцията на института. Институтът на придобиване на собствени акции от дружеството е възникнал през 19-ти век в САЩ и получава своето развитие в англо-американското право. Основният въпрос, който съпътства развитието на института, е дали е допустимо търговското дружество да придобива свои акции. Дисертантът излага различни становища и съдебна практика по спорния въпрос. Аргументирано се предлагат на читателя концепциите за миноритарното и мажоритарно американско правило. По сходен начин, с богата практика и казуистика, е разгледан проблемът и в английското право. Обръща се внимание на факта, че едва през 1981год. в Англия се разрешава обратното изкупуване на акции. Въпросът за обратното изкупуване на акции според българското търговско право е изследван в исторически аспект от времето на Търговския закон от 1897год. В главата са разгледани въпросите за правното регулиране на придобиването на собствени акции и ползите и рисковете от това.

В глава втора от дисертацията се очертава понятието за придобиване на собствени акции. Става дума за прехвърлителна сделка, при която АД придобива акции, които то е издало, и именно затова те се наричат "собствени". В тази глава е анализиран въпросът за придобиване на собствени акции при универсално правоприемство, придобиване на акции при намаляване на капитала, както и придобиване на акции на безвъзмездно основание. Особено внимание е отделено на придобиването на собствени акции от такова АД, което извършва по занятие сделки с ценни книжа и придобива акции в изпълнение на поръчка на трето лице. Тук се разглежда придобиването на акции при изключване на акционер – чл.189 ал.2 и 3 ТЗ, като априори се анализира фактическият състав на изключването на акционера, както и правните последици от това изключване. Изключеният акционер губи акциите си и направените вноски.

В глава трета са разгледани въпросите за обратно изкупуване на акции. Тук се определят понятието и видовете обратно изкупуване. Приема се, че обратното изкупуване на акции е с най-широко практическо приложение, като основанието за придобиване е договор за продажба на акции. Очертават се два вида обратно изкупуване: първо – изкупуване по решение на Общото събрание по чл.187а ал.1 т.8 ТЗ ; и второ – обратно изкупуване на акции с предвидена привилегия за обратно изкупуване. Според автора основните правни белези, които отличават този вид обратно изкупуване, са видът на акциите-предмет на обратно изкупуване и това, дали придобиването е резултат от упражняването на инкорпорираното в привилигерованите акции право да бъдат изкупени обратно или не. Обратното изкупуване на акции по решение на Общото събрание обхваща следните елементи: решение на ОС за обратно изкупуване, сключване на договор за обратно изкупуване и прехвърляне на акциите чрез прилагане на съответния способ за това.

В глава четвърта на дисертацията са уредени приравнени случаи на обратно изкупуване на акции. Този въпрос е регламентиран в чл.187е ТЗ. Основните теми на анализ в тази глава са няколко: придобиване на собствени акции, при което едно лице придобива акции от свое име, но за сметка на дружеството, което ги е издало - чл.187е, ал.1, т.1; придобиване на акции от дружеството, в което АД, издало акциите, притежава мнозинство от правото на глас или върху което може пряко или непряко да упражнява контрол – чл.187е, ал.1, т.2; приемане в залог на собствени акции или акции на друго АД, върху което приемащото акции дружество притежава мнозинство от правото на глас или върху което може пряко или непряко да упражнява контрол – чл.187е, ал.1, т.3. В тази част от дисертацията е разгледан и проблемът за предоставяне на заеми на трети лица и обезпечение на придобиването на дружествени акции от трети лица – чл.187е, ал.3.

В глава пета от труда са разгледани правните последици от придобиването на собствени акции. Авторът откроява няколко момента: ползите за АД от правото да запазват придобитите собствени акции, правните аспекти на счетоводното отразяване на придобитите собствени акции, правните последици от недопустимото придобиване на собствени акции, отговорността за недопустимо придобиване на собствени акции.

Дисертацията завършва с изводи и предложения de lege ferenda.

Основният извод, до който се стига, е, че българското законодателство следва световните достижения в тази област на дружественото право, което регламентира института на придобиване на собствени акции от АД. Предложенията de lege ferenda са насочени към по-голяма либерализация на правната уредба в областта на на обратното придобиване по модела на американското право.

Като бележка към труда може а се посочи недостатъчният анализ на търговското право на европейските страни.

Използваният в дисертацията научен апарат е значителен, той включва 143 заглавия на кирилица и 95 на латиница, сред които най-значителните научни разработки в изследваната област. Езикът е ясен и точен, избегнати са ненужни повторения. Използван е нормативен материал на ЕС.

Въз основа на изложеното по-горе давам категоричното си становище, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в РБ за получаване на научна и образователна степен "доктор" и убедено предлагам на уважаемото Научно жури да присъди тази степен на Александър Атанасов Александров.

Подпис:

В.Стоянов